

Załącznik Nr 2 - Lista sprawdzająca oceny strategii wdrażania projektu innowacyjnego testującego

Temat innowacyjny:

Współpraca podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji i pomocy społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym

Nazwa projektodawcy:

Fundacja Rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Partnerzy projektu:

**Pracodawcy Ziemi Lubelskiej
Stowarzyszenie Natanaelum
Miejski Urząd Pracy w Lublinie**

PATRONAT MERYTORYCZNY:

Katedra Psychoprofilaktyki Społecznej KUL

Tytuł projektu:

Model kompleksowego systemu współpracy z przedsiębiorcami dla wsparcia wchodzenia na rynek pracy młodych więźniów w województwie lubelskim

Numer umowy:

POKL.07.01.01-06-359/11-00

Ekspert (imię i nazwisko):

Antoni Rutka

Data wypełnienia listy:

08.12.2012 r.

1. Czy uzasadnienie realizacji projektu zostało poparte wynikami analiz i badań, zrealizowanych w I etapie? Czy wyniki analiz i badań, zrealizowanych w I etapie potwierdzają potrzebę realizacji projektu?

TAK

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Uzasadnienie dalszej realizacji projektu na podstawie uzyskanych w I etapie projektu wyników przeprowadzonych badań przedstawiono wyjątkowo rzetelnie w obszernym treściowo rozdziale I Strategii .

Opiniowany projekt jest efektem kilkumiesięcznych prac interdyscyplinarnego zespołu eksperckiego i środowiskowego (*empowerment* wstępny) opartych na badaniach własnych uzyskanych w ramach projektu badawczego „Więzi społeczne zamiast więzień” Wsparcie pozytywnej readaptacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu konfliktu z prawem współfinansowanego z EFS; analizie desk research oraz o doświadczenia zdobyte przez ekspertów przy badaniach więźniów i współpracy z zakładami karnymi.

Projekt jest szansą na stworzenie rzeczywistego i kompleksowego modelu współpracy podmiotów zaangażowanych w readaptację społeczną i zawodową więźniów z przedsiębiorcami dla aktywizacji zawodowej więźniów z uwzględnieniem specyfiki województwa lubelskiego. Stworzono ku temu szeroką koalicję podmiotów i ekspertów.

Grupą szczególnego zainteresowania są młodzi więźniowie do 25 roku życia. Są oni szczególnie narażeni na wykluczenie społeczne i zawodowe ze względu na deficyty kompetencji poruszania się na rynku pracy i funkcjonowania osobowościowego i społecznego. Ich wsparcie jest utrudnione ze względu na liczne bariery w wielu systemach i środowiskach, w których funkcjonują oraz negatywny stereotyp więźnia funkcjonujący w społeczeństwie. Osoby młode do 25 roku życia odznaczają się dynamicznym rozwojem psychospołecznym, są bardziej podatne na oddziaływanie korekcyjne i rozwój zawodowy.

Jako **problem główny** wskazano: **nieefektywność współpracy podmiotów pośredniczących w procesie readaptacji społecznej i zawodowej więźniów z Pracodawcami**. Praktycznie w województwie lubelskim nie ma obecnie wspólnych przedsięwzięć dla aktywizacji więźniów przy aktywnym udziale przedsiębiorców/pracodawców z udziałem kilku podmiotów ze względu na brak rozwiązań w tym zakresie realnie angażujących przedsiębiorców. Szczególnym wyzwaniem jest opracowanie i realizacja programów współpracy podmiotów z przedsiębiorcami, których celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa więźniów. Projekt podejmuje stare problemy w nowym ujęciu, w stosunku do których brak jest obecnie efektywnych działań. Wskazano też **7 problemów szczegółowych** (PS)/przyczyn – jako uzasadnienie dla poszczególnych komponentów produktu finalnego .

Poza argumentami pierwotnie zamieszczonymi we wniosku o dofinansowanie, uzasadnienie realizacji projektu zostało poparte wynikami analiz (8 tematów ekspertyz) i badań, zrealizowanych w **I etapie** w postaci analizy desk research, badaniami empirycznymi w ramach badania kluczowego w projekcie, które potwierdziły zasadność i konieczność realizacji projektu, co przedstawiono poniżej.

Należy zwrócić uwagę, że niniejszy projekt jest oparty o wyniki badań będących podstawą dla komponentów produktu finalnego oraz jest oparty o profesjonalną wiedzę naukową i merytoryczną, co świadczy o badawczo-rozwojowym charakterze innowacji określonej w modelu współpracy. Komponenty A-G mają zatem obiektywne umocowanie w pozyskanej w etapie I realizacji projektu wiedzy na podstawie wyników empirycznych badań jakościowych i ilościowych (8 wywiadów fokusowych i 35 pogłębionych wywiadów indywidualnych). W wyniku badań jakościowych uzyskano szereg rekomendacji w odniesieniu do kwestii

problemowych i w odniesieniu do poszczególnych komponentów A-G produktu finalnego.

Badania przeprowadzone w projekcie dokonały pogłębionej analizy pozwalającej na pełniejszy opis sytuacji problemowej oraz na określenie przyczyn występowania problemów, a także umożliwiły ilościowe poznanie skali występowania i konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów jako podstawy dla sformułowania wniosków aplikacyjnych dla komponentów A-G produktu finalnego konstytuujących model współpracy.

Wyniki, konkluzje i rekomendacje zostały przedstawione w suplemencie do wstępnej wersji produktu finalnego dla poszczególnych komponentów. Istotą zaproponowanej wstępnej wersji modelu interwencji jest **szeroka współpraca instytucji penitencjarnych z pracodawcami i zastosowanie interaktywnej platformy internetowej jako głównego narzędzia tej współpracy.**

Docenić i podkreślić należy rozległe pod względem zastosowanych form i metod badawczych – adekwatnych do charakteru podjętej problematyki i owocne wysiłki Projektodawcy dla zapewnienia poprawności merytorycznej zrealizowanych w I etapie różnorodnych badań i analiz oraz wysoką użyteczność uzyskanych dzięki temu wyników etapu dla dalszej realizacji projektu. Argumentacja uzasadniająca dalszą realizację projektu ma zatem podstawy bardzo rzetelne naukowo, a przez dobór odpowiednich partnerów rokuje duże realne szanse osiągnięcia zakładanych celów tego innowacyjnego projektu .

2. Czy cel główny projektu jest taki sam, jak zadeklarowane przez beneficjenta w strategii brzmienie celu cytowanego z wniosku o dofinansowanie?

TAK

Cel główny: **Zwiększenie efektywności współpracy podmiotów działających w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania integracji zawodowo-społecznej więźniów w wieku 15-25 lat z województwa lubelskiego w oparciu o stworzone i upowszechnione komponenty modelu w ramach produktu finalnego do XII 2014** - pozostał niezmienny, także nie zmieniono treści 2 celów szczegółowych: **(1) Zwiększenie szans aktywizacji zawodowo - społecznej więźniów poprzez uzyskanie stworzonego i gotowego do testowania Modelu współpracy zawierający komponenty A - G zwiększającego efektywność współpracy z przedsiębiorcami do XII 2014 i (2) Zminimalizowanie zagrożenia wykluczeniem społecznym więźniów i ograniczenie barier wchodzenia na rynek pracy w oparciu o przetestowany i zwalidowany i upowszechniony model współpracy podmiotów z przedsiębiorcami do XII 2014 .**

Warto zwrócić uwagę na proefektywnościowe ukierunkowanie celów projektu, gdyż produkt finalny – model współpracy nie jest celem autonomicznym, lecz ma funkcjonalnie służyć zwiększeniu skuteczności reintegracji społeczno - zawodowej młodych wiekiem więźniów. Wnioskodawca także wykorzystał poprawnie szanse na doprecyzowanie i doszczegółowienie założonych celów projektu poprzez

ustanowienie wskaźników wykonania dla każdego z celów i dla każdej z faz wdrażania projektu.

Określony został **pożądany stan** jakiego oczekuje Wnioskodawca w wyniku zrealizowania projektu - założono, że poziom co najmniej 80% uzyskanych rezultatów (określonych we wskaźnikach) projekt zostanie uznany przez Wnioskodawcę za zwiększający efektywność współpracy podmiotów działających w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania integracji zawodowo-społecznej więźniów w wieku 15-25 lat z województwa lubelskiego.

Wypada też zauważyć, że Wnioskodawca poprawnie zareagował na zebrane w I etapie realizacji projektu sygnały pozwalające na zaproponowanie słusznych i racjonalnych zmian dostosowawczych w rozmiarach i formach planowanych działań w fazie wdrażania projektu.

3. Czy wskaźniki są właściwie zdefiniowane?

TAK

Wskaźniki wykonania - 6 dla celu głównego oraz 4 i 5 dla celów szczegółowych nr 1 i 2 - zdefiniowano poprawnie w wersji nieco zmienionej wobec ich kształtu we wniosku o dofinansowanie. Zaproponowano konkretne, nowe i bardziej adekwatnie obrazujące stopień osiągnięcia celu wskaźniki w odniesieniu do poszczególnych etapów wdrażania projektu innowacyjnego testującego wraz z urealnionymi wartościami docelowymi nieznacznie zmodyfikowanymi wobec wersji z wniosku o dofinansowanie. Oznacza to należyte spełnienie wymagań z metodologii przygotowania projektów innowacyjnych testujących i upowszechniających.

4. Czy wartości docelowe wskaźników celu i sposób ich pomiaru oraz źródła weryfikacji zostały określone prawidłowo (odpowiednio do celu)?

TAK

Wartości docelowe wskaźników celu oraz sposoby ich pomiaru i źródła weryfikacji zostały określone prawidłowo.

Poprawne jest też założenie, że ze względu na triangulacyjny charakter sposobu, procesu pozyskania danych i weryfikacji, wszystkie wskaźniki będą mierzone lub weryfikowane wybranymi adekwatnymi dla swojej specyfiki metodami określonymi poniżej we wskazanym poniżej spektrum źródeł pozyskania danych oraz metod lub metodami łączonymi. Zaprezentowany w dalszej części strategii wykaz metod w ramach ewaluacji zewnętrznej jest na tyle szeroki, aby można było, wybierając konkretne metody zbadać wskaźniki dookreślając konkretne źródła w fazie operacjonalizacji badania wskaźników lub ewaluacji.

5. Czy przedstawiona innowacja została opisana kompleksowo, z uwzględnieniem wszystkich wymaganych elementów, w tym czy wstępna wersja produktu finalnego jest innowacyjna w kontekście działań realizowanych/niezrealizowanych w Polsce?

TAK

Wyczerpująco opisano i wskazano wszystkie 3 wymiary innowacyjności proponowanego rozwiązania.

Innowacyjność i potrzeba zmiany podejścia przejawia się wymiarze **formy** wsparcia, gdyż obecne działania mają charakter jednoaspektowy, są niekompleksowe, doraźne, powierzchowne, są formułowane zbyt akademicko albo są realizowane intuicyjnie i ateoretycznie bez podstaw metodologicznych i wiedzy, co powoduje ich nikłą trwałość – np. nie ma profesjonalnej ewaluacji programów. Proponowany model będzie oparty na 5 przesłankach:

a/ Wszystkie komponenty A-G są zupełnie nowe i nie stosowane dotychczas we współpracy z przedsiębiorcami przy aktywizacji więźniów.

b/ Następuje połączenie aktywizacyjnego charakteru wsparcia z diagnostycznym i współpracy różnych podmiotów, które dotychczas funkcjonowały oddzielnie.

c/ Kompleksowość modelu (A-G) - pierwsze tak kompleksowe, oparte o proces, programowanie modelu - pełna strategia wdrożeniowa.

d/ Wyabstrahowanie modelu od dotychczasowej rutynowej praktyki działań - „wyjście” (ale w ramach obecnego ustawodawstwa) poza instytucje, które będą działać razem w systemie instytucjonalnego wsparcia, tworzącego kapitał instytucjonalny – niezbędne wsparcie dla potencjału adaptacyjnego więźniów w celu wzmocnienia ich zatrudnialności.

e/ Model oparty o rzetelną wiedzę, pełny model wdrożeniowy i nową metodykę wsparcia więźniów będzie możliwy do wdrożenia w każdym środowisku zakładu karnego i społeczności lokalnej.

f/ Model wypracowany zostanie w ujęciu interdyscyplinarnym zakładającym podejście, wiedza i metodyka, psychologiczne, pedagogiczne, socjologiczne, resocjalizacyjne, prawne.

g/ Innowacja polega na zastosowaniu wystandaryzowanych metod do diagnozy potrzeb i oczekiwań użytkowników i pracodawców. Innowacja problemowa polega na zintegrowanym i synergicznym wsparciu współpracy. Połączenie aktywizacyjnego charakteru wsparcia z diagnostycznym i współpracy różnych podmiotów (dotychczas funkcjonowały oddzielnie).

h/ Innowacja służy użytkownikom w celu lepszego zaplanowania działań zwiększających tak efektywność współpracy, jak i skuteczność własnych działań. Efektem będzie adekwatniejsze planowanie szkoleń oraz poprawa komunikacji między elementami systemu. Warunkiem jest udział wszystkich instytucji systemu w przekazywaniu sobie diagnozy oczekiwań względem innych instytucji oraz ich udział w komponencie szkoleniowym.

Innowacyjność i potrzeba zmiany podejścia przejawia się **wymiarze problemu:**

a/ Dotychczas nie podejmowano inicjatyw powodujących trwałą współpracę z przedsiębiorcami przy aktywizacji zawodowej więźniów.

b/ Projekt zakłada innowacyjne rozwiązania:

c/ Jednoczesne tworzenie ogólnej motywacji w oparciu o korzyści dla przedsiębiorców i uwzględnienie potencjału zawodowego i społecznego więźniów.

d/ Uwzględnienie konieczności współpracy z przedsiębiorcami przy aktywizacji zawodowej więźniów – instytucjonalne podejście.

e/ Zintegrowane i synergiczne wsparcie współpracy z przedsiębiorcami – powstaną wszystkie niezbędne komponenty.

f/ Model oparty o „płynne” wychodzenie na wolność bazujący na kontrakcie z podmiotami i pracodawcami.

Innowacyjność i potrzeba zmiany podejścia przejawia się **wymiarze grupy docelowej**, gdyż dotychczasowe programy koncentrowały się na populacji więźniów nie uwzględniając specyfiki podejścia, potrzeb i zmiennych psychospołecznych charakterystycznych dla wieku odbiorców.

Projekt zakłada innowacyjność w stosunku do grupy:

a/ Model uwzględnienia specyfikę funkcjonowania wraz z potrzebami społecznymi i zawodowymi młodych więźniów i specyfikę więźniów z terenu województwa lubelskiego.

b/ Użytkownicy: służba więzienna, pracownicy socjalni, pośrednictwo pracy, organizacje pozarządowe, grupy samopomocowe, – zostają włączeni w system współpracy.

c/ Model od samego początku uwzględnia udział rzeczywistych aktorów: pracodawców, przedstawicieli użytkowników i więźniów (grupy samopomocowe).

Proponowany model współpracy jest **rzeczywistą innowacyjnością**, ponieważ do tej pory nie są realizowane działania zawarte w produkcie finalnym projektu, zwłaszcza w oparciu o narzędzia diagnostyczne i pełną strategię zawartą w komponentachh A - G.

Model współpracy jest nowym, nie istniejącym do tej pory, sposobem współpracy różnorodnych podmiotów wspierających readaptację społeczną i zawodową młodych więźniów na poziomie społeczności lokalnej/gminy/powiatu/ województwa. Do tej pory system readaptacji więźniów w okresie przygotowania do wolności bazował jedynie na zasobach służby więziennej bez udziału społeczności lokalnej.

Proponowany Model jest koherentny zarówno do potrzeb więźniów jak i wzajemnych potrzeb pracowników i instytucji tworzących system. W systemie tym umieszczeni zostali również pracodawcy, są oni na każdym etapie realizacji strategii. Model zakłada współpracę w społeczności lokalnej zasobów ludzkich i instytucjonalnych tworzących układ połączony. Zakłada się, że każda instytucja dysponuje określonymi zasobami – wzajemne poznanie, uzupełnienie, łączenie zasobów pozwala na bardziej efektywne i ekonomiczne oddziaływania systemu na proces readaptacji młodych więźniów.

Wskazano i poprawnie uzasadniono (wraz z ustaleniami liczebności poszczególnych kategorii) grupy docelowe **odbiorców** - projekt jest skierowany do więźniów -osób w wieku od 15 do 25 roku życia z województwa Lubelskiego oraz **użytkowników** -pracodawcy i związki pracodawców, służba więzienna i pracownicy, służba kuratorska i pracownicy, instytucje pomocy społecznej i pracownicy, urzędy pracy i pracownicy, grupy samopomocowe i organizacje pozarządowe świadczące wsparcie młodocianym więźniom - instytucje te są istotne w procesie aktywizacji więźniów i są podmiotami istotnymi dla współpracy zakładów karnych z pracodawcami. Tak określona struktura podmiotów konstryuuje system współpracy dla aktywizacji społeczno - zawodowej więźniów.

Zadbano o szerokie zastosowanie zasad **empowerment** - zaangażowanie i udział grup docelowych użytkowników i odbiorców w przygotowaniu i realizacji projektu zapewniony został poprzez empowerment zewnętrzny, wewnętrzny, badawczy i permanentny, gdyż użytkownicy i odbiorcy są i będą „współtwórcami” wypracowanego modelu i komponentów.

W opisie warunków wpływających na skuteczność innowacji wskazano 4 konkretne uwarunkowania oraz założoną w modelu współpracę, zaangażowanie oraz systematyczną diagnozę kapitału odbiorców, użytkowników i rynku pracy.

Ważną uwagą jest stwierdzenie braku formalno - prawnych przeszkód w zastosowaniu modelu. Nie zaproponowano żadnych rozwiązań finansowych zapewniających trwałość proponowanego rozwiązania po zakończeniu finansowania z budżetu projektu i możliwość jego multiplikacji.

Produktem finalnym projektu jest **LUBELSKI MODEL KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU WSPÓŁPRACY Z PRZEDSIĘBIORCAMI DLA WSPARCIA WCHODZENIA NA RYNEK PRACY MŁODYM WIĘŹNIOM**. Produkt finalny będzie funkcjonował w formie kompletnego modelu współpracy obejmującego komponenty A - G. forma: konkretne dokumenty / programy oraz narzędzia (instrumenty) ujęte w nazwie komponentów:

A - Strategia przygotowania do wolności i zatrudnialności młodych więźniów opuszczających zakłady karne jako forma angażowania pracodawców.

B - Narzędzia do diagnozy potrzeb użytkowników i ich oczekiwań do pozostałych uczestników i pracodawców procesu readaptacji zawodowej więźniów.

C - Program szkoleń dla użytkowników modelu na bazie potrzeb wspólnych z pracodawcami

D - Narzędzia diagnozujące potencjał psychospołeczny i zawodowy więźniów stwierdzający potencjalną zatrudnialność u pracodawców.

E - Interaktywna platforma współpracy podmiotów z pracodawcami i baza danych podmiotów, użytkowników i uczestników readaptacji zawodowej więźniów zawierająca oferty dla współpracy i zatrudnialności.

F - System monitorowania losów i sukcesu społecznego i zawodowego młodych więźniów na rynku pracy jako metoda prognozowania form współpracy z pracodawcami.

G - Model Komitetu wspierającego zatrudnialność osób opuszczających zakłady karne jako forma współpracy z pracodawcami.

Produkt finalny będzie funkcjonował w formie modelu/kompletu programów w postaci przewodników, podręczników, narzędzi diagnostycznych wraz z instrukcjami metodycznymi i wykonawczymi w wersji gotowej do wydruku i cyfrowej np. DVD.

6. Czy przedstawiony sposób testowania gwarantuje rzetelność testu produktu finalnego i odpowiada specyfice projektów innowacyjnych w odniesieniu do liczebności grup docelowych?

TAK

Przebieg testowania został przedstawiony wystarczająco szczegółowo (wraz ze zmianami wobec wersji we wniosku o dofinansowanie) i w sposób zapewniający rzetelność procesu testowania. Zakładane testowanie odbędzie się w dwóch

“środowiskach lokalnych” zintegrowanych wokół dwóch zakładów karnych: Zakład Karny w Zamościu i Zakład Karny w Białej Podlaskiej lub alternatywny zakład karny z terenu województwa lubelskiego w przypadku czynników obiektywnych uniemożliwiających udział w/w w procesie testowania.

Testowaniem i oceną produktu finalnego objęte będzie 60 osób **odbiorców** – młodych więźniów w wieku od 15 do 25 roku życia, opuszczający zakłady karne lub w okresie przygotowawczym do opuszczenia zakładu karnego. Będą to więźniowie m.in. w okresie readaptacji do wolności w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, w trakcie wykonywania środków probacyjnych i/lub po zakończeniu wykonywania sankcji izolacyjnych – w okresie przygotowawczym i/lub opuszczania zakładu karnego

Testerami – **użytkownikami** będzie 30 pracodawców oraz po 10 przedstawicieli 5 rodzajów instytucji zaliczonych do grupy docelowej użytkowników.

Zarówno sposób doboru uwzględniający wymóg reprezentatywności, jak i liczebności kategorii osób objętych testowaniem, spełniają wymogi zagwarantowania rzetelności testu produktu finalnego i odpowiadają specyfice projektów innowacyjnych.

Testowanie będzie polegać na operacyjnym wdrożeniu w środowisku lokalnym komponentów przez przedstawicieli użytkowników danego systemu lokalnego zintegrowanego wokół zakładu karnego. Będzie to w rzeczywistości wdrożenie pełnej strategii określonej w kompetencji A, co ma zbudować lokalny system współpracy z pracodawcami dla aktywizacji społeczno-zawodowej więźniów. Będzie to zatem przetestowanie kompleksowego modelu według sekwencji ujętych w komponentach A - G.

Określone zostały **Etapy realizacji** jako etapy testowania:

I - diagnoza zasobów młodego więźnia → wyznaczenie indywidualnej ścieżki readaptacji społeczno-zawodowej (ISR S-Z) przez Komitet Zatrudnialności

II - sekwencja instytucjonalnego wsparcia (w zależności od potencjału więźnia i kapitału środowiskowego) obejmująca: służbę więzienną, dozór kuratorski, pomoc społeczną, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, organizacje pozarządowe, kontakt z pracodawcą / samozatrudnienie/pracę w sektorze ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna). ISR mogą zawierać wszystkie lub tylko niektóre elementy instytucjonalnego wsparcia.

Przedstawiono szczegółowy harmonogram testowania w okresie II 2013-VI 2014 r .

Przedstawiono także **materiały dla testerów** : materiały dydaktyczne dla użytkowników w zakresie komponentów A - G:

- Opis produktu finalnego (kompendium) – wersja elektroniczna i drukowana
- Opis i zasady stosowania narzędzi i komponentów

Materiały dla odbiorców: materiały operacyjne przygotowane według autorskich propozycji osób testujących.

Pochwalić należy Wnioskodawcę za poprawność założonej operacjonalizacji i wykazaną elastyczność podejścia oraz za zaproponowane i dobrze uzasadnione, racjonalne zmiany w zakresach/rozmiarach udzielanego w różnych formach wsparcia dla odbiorców i użytkowników w fazie testowania.

7. Czy planowane podejście do monitoringu w fazie testowania i ewaluacji skuteczności produktu gwarantuje rzetelność oceny produktu finalnego?

TAK

Monitoring będzie realizowany w postaci kwartalnych spotkań odbywających się na podstawie informacji od personelu zaangażowanego bezpośrednio w testowanie.

Firma ewaluacyjna dokonująca ewaluacji produktu finalnego raz na kwartał wraz z zespołem projektu będzie przedstawiać informacje śródkresowe. Firma dokonująca ewaluacji produktu finalnego w fazie testowania została wybrana już podczas realizacji etapu I. Kryterium jej wyboru w kontekście założeń modelu stanowiły: obiektywizm i niezależność wobec projektu i produktu finalnego oraz zdolność merytoryczna i techniczna do realizacji ewaluacji.

Ewaluacji wewnętrznej nie przewiduje się ze względu na konieczny obiektywizm badania i włączenie jej do zakresu ewaluacji zewnętrznej. Monitoring będzie odbywał się w postaci obserwacji dokonanych przez zespół testujący.

Efektami, które mogą świadczyć o tym, że innowacja działa mogą być w szczególności efekty oddziaływania wśród odbiorców (stwierdzone subiektywnie przez odbiorców lub poprzez obserwację użytkowników) jako przejaw aktywizacji zawodowej i społecznej na podstawie podjętej współpracy z pracodawcami.

Tak zaplanowane podejście do monitoringu w fazie testowania i ewaluacji skuteczności produktu gwarantuje rzetelność oceny produktu finalnego.

8. Czy właściwie zdefiniowano adresatów i działania w ramach strategii upowszechniania?

TAK

Adresatów i działania w ramach strategii upowszechniania określono prawidłowo już przy definiowaniu grup docelowych, natomiast w samej strategii upowszechniania wskazano konkretne liczebności kategorii do których zamierza dotrzeć Wnioskodawca z przekazem informacyjnym o projekcie i jego produkcie oraz plan działań upowszechniających wraz z zastosowanymi formami i narzędziami przekazu. Ze względu na charakter projektu, jego wstępne upowszechnianie rozpoczęło się już w fazie I, czyli na etapie przygotowania.

Z uwagi na specyfikę projektu dla grupy odbiorców produktu przewidziano przede wszystkim **pośrednie działania upowszechniające**. Informacje upowszechniające będą przekazywane więźniom na etapie rekrutacji do testowania za pośrednictwem pracowników zakładów karnych biorących udział w testowaniu.

Produkt finalny jest narzędziem skierowanym **przede wszystkim do użytkowników** – to za jego pomocą użytkownicy mają pomagać odbiorcom więźniom zagrożonym wykluczeniem społecznym. W związku z tym działania upowszechniające będą skierowane przede wszystkim do użytkowników, których zadaniem będzie pełne informowanie o istocie modelu współpracy zasadach i możliwościach skorzystania z jego rozwiązań. Pozwoli to zapewnić efektywność działań i skuteczność funkcjonowania modelu.

Zakłada się dotarcie z informacją o produkcie finalnym w wersji elektronicznej do wszystkich zakładów karnych w województwie lubelskim, a co za tym idzie do potencjalnie wszystkich osób osadzonych.

9. Czy właściwie zdefiniowano adresatów i działania w ramach strategii włączania do głównego nurtu?

TAK

W opiniowanej Strategii właściwie zdefiniowano (także ilościowo) adresatów i działania w ramach strategii włączania do głównego nurtu .

Głównymi adresatami mainstreamingu horyzontalnego-skierownego do praktyki, będą osoby i instytucje bezpośrednio mogące użytkować komponenty modelu współpracy, w tym m.in.:

- Okręgowe Inspektoraty Służby Więziennej, dyrektorzy zakładów karnych w regionie, osoby zarządzające organizacjami pozarządowymi zajmującymi się aktywizacją więźniów.

- samorządy terytorialne – regionalny i lokalne

Działania włączające są implikacją działań upowszechniających. Jednakże założono, że równolegle do działań włączających realizowane będą działania z zakresu mainstreamingu wertykalnego w postaci prestiżowych spotkań z decydentami i przedstawicielami instytucji krajowych i regionalnych. Przedmiotem mainstreamingu będzie cały model.

10. Czy proponowane działania i ich adresaci gwarantują skuteczność włączania do głównego nurtu polityki?

TAK

Założono, że elementy produktu finalnego zostaną włączone do głównego nurtu polityki poprzez stosowanie ich w bieżącej działalności zakładów karnych oraz instytucji współpracujących przy aktywizacji więźniów. Będzie to egzemplifikacja *mainstreamingu* w formule rzeczywistego włączenia w główny nurt polityki. Ponadto stosowanie elementów komponentów modelu jako innowacyjnego sposobu działania może stać się „dobrą praktyką społeczną”.

Mainstreaming będzie się również przejawiał w postawie otwartej współpracy pracodawców z zakładami karnymi i innymi instytucjami wspierającymi aktywizację więźniów.

Przewiduje się realizację nowatorskiej formuły mainstreamingu wertykalnego w postaci: *Global & Regional Lobbying*. Będą to prestiżowe spotkanie z decydentami i przedstawicielami instytucji krajowych i regionalnych. Działania realizowane w tym etapie zdecydują o faktycznym wdrożeniu do głównego nurtu polityki i będą stanowić o sukcesie projektu.

Zaproponowane w rozdz. VII Strategii działania i ich adresaci gwarantują skuteczność włączania do głównego nurtu polityki

11. Czy analiza ryzyka pozwala na określenie potencjalnych zagrożeń i zaplanowanie działań w celu zmniejszenia ich negatywnych skutków?

TAK

Potencjalne wystąpienie zidentyfikowanych 11 zagrożeń przeanalizowano poprawnie w odniesieniu do każdej z faz wdrażania strategii projektu. Jako ryzyka najistotniejsze wskazano:

a/ Opór pracodawców i organizacji pracodawców przed udziałem w modelu współpracy przy testowaniu ze względu na niewystarczające korzyści bezpośrednie (9/9)

b/ Opór instytucjonalny przed dokonywaniem zmian (brak chęci i motywacji) wśród instytucji tworzących model współpracy poza zakładami karnymi i pracodawcami - mentalność i stereotypowe podejście potencjalnych użytkowników do tego typu inicjatyw (brak wiary w sukces i możliwość osiągnięcia wymiernych rezultatów) (6/9)

c/ Niska motywacja i niechęć odbiorców (wynikająca m.in. ze specyfiki więźniów) przy testowaniu produktu. Możliwe wycofanie się więźniów z testowania (6/9)

Przedstawiona analiza ryzyka pozwala na określenie potencjalnych zagrożeń i zaplanowanie odpowiednich działań reaktywnych w celu zmniejszenia negatywnych skutków zagrożeń.

12. Czy analiza ryzyka przewiduje właściwe sposoby ograniczania najważniejszych zagrożeń?

TAK

Dla wszystkich 11 zidentyfikowanych zagrożeń przewidziano metody ograniczania prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Wnioskodawca zadeklarował uzupełnianie na bieżąco rejestru ryzyk i odpowiednie działania reaktywne - wszelkie stwierdzone przejawy wpływu na projekt będą przedmiotem dyskusji i decyzji Zespołu Projektu i Komitetu Sterującego.

13. Czy wstępna wersja produktu finalnego jest adekwatna do założeń opisanych w strategii? (weryfikacja na podstawie załącznika – wstępnej wersji produktu finalnego)

TAK

Wstępna wersja produktu finalnego jest adekwatna do założeń opisanych w strategii. Wszystkie dokumenty składające się na wstępną wersję produktu finalnego mają postać dopracowaną (z załącznikami zawierającymi konkretne instrumenty, narzędzia, programy, regulaminy i przykłady) i zostały dołączone do strategii jako załączniki w wersji elektronicznej.

Wstępna wersja produktu finalnego nosi tytuł: „**Lubelski model kompleksowego systemu współpracy z przedsiębiorcami dla wsparcia wchodzenia na rynek młodym więźniom**” i składa się z następujących elementów :

- załącznik nr 1 wstępna wersja produktu finalnego:
komponent A. Strategia przygotowania do wolności i zatrudnialności młodych więźniów opuszczających zakłady karne jako forma angażowania pracodawców
- załącznik nr 2: komponent B. Narzędzia do diagnozy potrzeb użytkowników i ich oczekiwań do pozostałych uczestników i pracodawców procesu readaptacji zawodowej więźniów
- załącznik nr 3: komponent C. Program szkoleń dla użytkowników modelu na bazie potrzeb wspólnych z pracodawcami
- załącznik nr 4: komponent D. Narzędzia diagnozujące potencjał psychospołeczny i zawodowy więźniów stwierdzający potencjalną zatrudnialność u pracodawców
- załącznik nr 5: komponent E. Interaktywna platforma współpracy podmiotów z pracodawcami i baza danych podmiotów, użytkowników i uczestników readaptacji zawodowej więźniów zawierająca oferty dla współpracy i zatrudnialności
- załącznik nr 6: komponent F. System monitorowania losów i sukcesu społecznego i zawodowego młodych więźniów na rynku pracy jako metoda prognozowania form współpracy z pracodawcami
- załącznik nr 7: komponent G. Model komitetu wspierającego zatrudnialność osób opuszczających zakłady karne (formuła analizy indywidualnych przypadków) jako forma współpracy z pracodawcami

załącznik II. suplement do wstępnej wersji produktu finalnego teoretyczno-empiryczne podstawy produktu finalnego oraz dobre praktyki jako uzasadnienie genezy i innowacyjności

- załącznik nr 8: suplement do wstępnej wersji produktu finalnego komponent A. Strategia przygotowania do wolności i zatrudnialności młodych więźniów opuszczających zakłady karne jako forma angażowania pracodawców
- załącznik nr 9: suplement do wstępnej wersji produktu finalnego komponent B. Narzędzia do diagnozy potrzeb użytkowników i ich oczekiwań do pozostałych uczestników i pracodawców procesu readaptacji zawodowej więźniów
- załącznik nr 10: suplement do wstępnej wersji produktu finalnego komponent C. Program szkoleń dla użytkowników modelu na bazie potrzeb wspólnych z pracodawcami
- załącznik nr 11: suplement do wstępnej wersji produktu finalnego komponent D. Narzędzia diagnozujące potencjał psychospołeczny i zawodowy więźniów stwierdzający potencjalną zatrudnialność u pracodawców
- załącznik nr 12: suplement do wstępnej wersji produktu finalnego komponent E. Interaktywna platforma współpracy podmiotów z pracodawcami i baza danych podmiotów, użytkowników i uczestników readaptacji zawodowej więźniów zawierająca oferty dla współpracy i zatrudnialności
- załącznik nr 13: suplement do wstępnej wersji produktu finalnego komponent F. System monitorowania losów i sukcesu społecznego i zawodowego młodych więźniów na rynku pracy jako metoda prognozowania form współpracy z pracodawcami

- załącznik nr 14: suplement do wstępnej wersji produktu finalnego komponent G. Model komitetu wspierającego zatrudnialność osób opuszczających zakłady karne (formuła analizy indywidualnych przypadków) jako forma współpracy z pracodawcami projektu
- załącznik nr 15: Skład osobowy ekspertów

14. Czy wstępna wersja produktu finalnego może zostać poddana testowaniu? (weryfikacja na podstawie załącznika – wstępnej wersji produktu finalnego)

TAK

Wstępna wersja produktu finalnego może zostać poddana testowaniu – jest należycie dopracowana we wszystkich 14 elementach składowych. Z całą pewnością wstępna wersja produktu finalnego jest innowacyjna w kontekście działań realizowanych w Polsce

Komentarz eksperta do całej oceny:

Opiniowana strategia zawiera nowatorską propozycję modelu współpracy będącego nowym, nie istniejącym do tej pory sposobem współpracy różnorodnych podmiotów wspierających readaptację społeczną i zawodową młodych więźniów na poziomie społeczności lokalnej/gminy/powiatu/województwa. Do tej pory system readaptacji więźniów w okresie przygotowania do wolności bazował jedynie na zasobach służby więziennej bez udziału społeczności lokalnej.

Proponowany Model jest koherentny zarówno do potrzeb więźniów jak i wzajemnych potrzeb pracowników i instytucji tworzących system. W systemie tym umieszczeni zostali również pracodawcy, są oni na każdym etapie realizacji strategii. Model zakłada współpracę w społeczności lokalnej zasobów ludzkich i instytucjonalnych tworzących układ połączony. Zakłada, że każda instytucja dysponuje określonymi zasobami – wzajemne poznanie, uzupełnienie, łączenie zasobów pozwala na bardziej efektywne i ekonomiczne oddziaływania systemu na proces readaptacji oraz reintegracji społeczno-zawodowej młodych więźniów.

Projekt jest szansą na stworzenie rzeczywistego i kompleksowego modelu współpracy podmiotów zaangażowanych w readaptację społeczną i zawodową więźniów z przedsiębiorcami dla aktywizacji zawodowej więźniów z uwzględnieniem specyfiki województwa lubelskiego. Szansę tą w wymiarze trwałości zapewnia odpowiednio dobrany skład partnerów wspólnie realizujących ten projekt.

W środkach/narzędziach interwencji zaplanowano nowoczesną interaktywną platformę internetową ułatwiającą wewnątrzinstytucjonalną komunikację oraz gromadzenie i przetwarzanie niezbędnych informacji operacyjnych i strategicznych wpływających na skuteczność udzielanego wsparcia w ułatwianiu wchodzenia młodych wiekiem więźniów na rynek pracy, co przeciwdziałać powinno także zagrożeniu wykluczeniem społecznym tych osób.

Pochwalić należy Wnioskodawcę za wykazane rzetelne naukowo elastyczne podejście i staranne uzasadnianie dokonywanych w Strategii zmian dokonanych wobec wersji z wniosku o dofinansowanie – zaproponowane zmiany mają charakter racjonalny, korzystnie wpływają na wizję planowanych działań i szanse osiągnięcia

sukcesu projektu. Zwraca też uwagę poprawność metodologiczną w każdym fragmencie i elemencie Strategii, osiągnięta dzięki odpowiedniemu definiowaniu stosowanych pojęć i konsekwentnym przestrzeganiu wymogów SMART.

Można zatem uznać, że przedstawiona Strategia wdrażania projektu i wstępna wersja produktu finalnego jest innowacyjna w kontekście działań realizowanych w Polsce.

Rekomendacja eksperta:

X **zatwierdzić strategię w kształcie, w którym została złożona**

☐ zatwierdzić warunkowo strategię, pod warunkiem wprowadzenia wyżej wskazanych zmian

☐ odrzucić strategię

Warszawa, 08.12.2012 r.

Antoni Rutka